

CENTRUL DE ANALIZĂ ȘI PREVENIRE A CORUPȚIEI

CENTRE FOR THE ANALYSIS AND PREVENTION OF CORRUPTION

31 martie 2022

**Domnului Eugeniu Rusu,
Director general Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală**

Stimate domnule Director,

Asociația Obștească „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” (CAPC) a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr.50/2008 privind protecția invențiilor, Legea nr.1456/1993 cu privire la activitatea farmaceutică), elaborat de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

Prin această scrisoare, Vă expediem Opinia AO ”CAPC” cu privire la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative, cu remarci și recomandări pentru îmbunătățirea textului proiectului.

Anexă: Opinia AO ”CAPC” cu privire la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr.50/2008 privind protecția invențiilor, Legea nr.1456/1993 cu privire la activitatea farmaceutică).

**Cu respect,
Viorel Pîrvan,
Coordonator proiecte CAPC**

*****

Opinia AO ”CAPC” a fost elaborată în cadrul Proiectului „Cetățenii vorbesc: promovarea reformei democratice în interesul cetățenilor din Moldova”, implementat cu suportul Freedom House Moldova

OPINIE
cu privire la proiectul de Lege
pentru modificarea unor acte normative
(Legea nr.50/2008 privind protecția invențiilor, Legea nr.1456/1993 cu privire la
activitatea farmaceutică)

Autor al proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative este Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală. Elaborarea și aprobarea modificărilor la Legea nr.50/2008 privind protecția invențiilor, în vederea introducerii reglementărilor privind brevetarea medicamentelor și modul de acordare a licențelor obligatorii este prevăzut în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022. În calitate de instituții responsabile de executare au fost desemnate Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală și Ministerul Sănătății.

Potrivit notei informative, proiectul de lege a fost elaborat într-o necesitate de armonizare a prevederilor legislației din acest domeniu de reglementare „... ținând cont de practica aplicării legilor speciale din momentul adoptării lor, dar și de propunerile mandatarilor autorizați, în scopul perfecționării și ajustării procedurilor de examinare a cererilor de brevet depuse la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI) și eliberare a brevetelor, precum și în vederea aplicării eficiente a flexibilităților oferite prin Acordul TRIPS, în special celor referitoare la procedura de acordare a licențelor obligatorii ...”.

Autorul notează că „La elaborarea proiectului de lege menționat, AGEPI a beneficiat de consultanța expertului European, dl Bojan PRETNAR, în cadrul Proiectului UE “Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală”, care a înaintat un șir de recomandări în vederea perfecționării mecanismului de acordare a licențelor obligatorii.”

Analizând proiectul legii prin prisma prevederilor imperative ale Legii nr.100/2017 privind actele normative, constatăm nerespectarea de către autorul proiectului a procesului de legiferare, în special a prevederilor art. 3, art.5, art.54 etc. din Legea nr.100/2017.

La elaborarea unui act normativ urmează să se respecte principiile constituționalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale, legalității și echilibrului între reglementările concurente etc. La fel, actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care, proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune.

Din textul proiectului examinat observăm că autorul propune modificarea cadrului legal, în special cel cu referire la eliberarea licențelor obligatorii, stabilind că acestea pot fi acordate pe cel puțin unul dintre următoarele temeuri: a) lipsa sau insuficiența de exploatare a invenției brevetate; b) în interes public; c) în scopul remedierii unei practici anticoncurențiale. Astfel de tipuri de licențe se acordă de instanțele judecătorești și ministerele care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate care le sunt încredințate.

În sensul larg, vedem că reglementările propuse vor limita dreptul titularului de brevet la libera dispunere de acesta, în special dreptul de dispoziție asupra bunului și limitarea posesiei.

Ținem să invocăm faptul că Constituția RM consacră expres, într-un articol aparte, dreptul la proprietate intelectuală și protecția acestuia¹. Acest drept și protecția proprietății sunt considerate drepturi fundamentale ale omului și sunt incluse în actele internaționale relevante în domeniu.²

---

¹ Constituția RM, art. 33 alin.(2) „Dreptul cetățenilor la proprietatea intelectuală, interesele lor materiale și morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală sânt apărute de lege.”

² Declarația Universală a Drepturilor Omului (art.17); Primul Protocol adițional la Convenția Europeană a drepturilor Omului (art.1).

Dreptul de proprietate conferă titularului său atributele posesiei, folosinței și dispoziției asupra bunului³.

Conform normelor constituționale, lipsirea proprietarului, prin intermediul unei legi, de unul dintre atributele dreptului de proprietate certifică îngădirea dreptului său deplin la proprietate.⁴

Prin dreptul de dispoziție asupra proprietății se înțelege posibilitatea general recunoscută și garantată a proprietarului de a întreprinde asupra bunurilor pe care le deține orice acțiuni cu consecințe juridice, inclusiv acțiuni de vânzare-cumpărare, donație, schimb etc. Curtea Constituțională RM a accentuat că un drept atribuit legal unei persoane fizice și/sau juridice nu poate fi stins pentru motive ilegale sau prin forța unor condiții impuse în mod arbitral.⁵ Cu toate acestea, pornind de la interesul general, legislatorul poate să instituie norme speciale privind dreptul de proprietate.⁶

Din prevederile constituționale și cele ale Convenției Europene rezultă că dreptul de proprietate nu este unul absolut și legiuitorul poate stabili norme cu privire la folosința bunurilor, cu condiția ca acestea să corespundă unui interes public și să fie proporționale scopului urmărit.⁷ În fiecare caz aparte decizia asupra oportunității restrângerii exercițiului unui drept aparține Parlamentului.⁸ În același timp, Curtea a notat că măsura de restrângere a unor drepturi trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și să nu aducă atingere existenței dreptului sau a libertății. Curtea a considerat că invocarea crizei economice sau a dificultăților financiare pentru restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale este inadmisibilă.⁹

Suplimentar, în susținerea ideii că nici un drept de proprietate nu poate fi limitat arbitral în condiții generale și fără o dreaptă și prealabilă despăgubire, indicăm prevederile alin.(2) al art.46 din Constituția RM. Potrivit normei indicate, nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire. În dezvoltarea prevederilor constituționale vine Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488/1999. Potrivit prevederilor art.2 alin.(1) lit.c) din Legea nr.488/1999, obiect al exproprierii de interes național pot fi *drepturile patrimoniale și personale nepatrimoniale, legate nemijlocit de invențiile* care pot contribui considerabil la asigurarea intereselor de apărare și de securitate ale țării. Tot Legea nr.488/1999 stabilește domeniile de utilitate publică, condițiile de declarare și autoritățile împuternicite de declarare a obiectivelor de utilitate publică.

În lumina celor indicate, considerăm oportun revizuirea prevederilor proiectului de la art.28 – 28⁴, art.29 și coroborarea acestora cu prevederile constituționale și a Legii nr.488/1999.

Obiectăm că la sincronizarea prevederilor internaționale cu cele naționale nu este suficient doar preluarea textului normei internaționale și redactarea gramaticală (art. 31 din Acord privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț), dar este necesar încadrarea proiectului organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune (art.3 și art.54 din Legea nr.100/2017).

---

³ HCC 11/2006 (limitarea drepturilor persoanelor afiliate băncii) §39

⁴ HCC 40/2001 (constituirea gospodăriilor țărănești)

⁵ HCC 5/2006 (dreptul de proprietate asupra valorilor mobiliare)

⁶ HCC 10/2006 (activitatea cooperativelor de consum), §3

⁷ HCC 24/2011 (retragerea licenței unei bănci), §49

⁸ HCC 38/1999 (importul mijloacelor de transport)

⁹ HCC 19/2011 (înlesniri sociale unor categorii de salariați), §37; §39

Comentarii detaliate

1. Atragem atenția că noțiunea „*insuficiența de exploatare*” utilizată de către autor în art.28 alin.(1) lit.a) și 28¹ alin.(3) nu este clară și nici nu se regăsește în noțiunile cuprinse în alte acte normative, iar în scopul clarității și pentru a se evita eventuale probleme de interpretare, urmează a fi definită.
2. La fel, atragem atenția că noțiunea „*în scopul remedierii unei practici anticoncurențiale*” utilizată de către autor în art.28 alin.(1) lit.c) nu este clară și nici nu se regăsește în noțiunile cuprinse în alte acte normative, iar în scopul clarității și pentru a se evita eventuale probleme de interpretare, urmează a fi definită. Ba mai mult, exproprierea titularului unui brevet ca modalitate de sancțiune, acoperire a pierderilor economice în favoarea uni terț, chiar și dacă aceasta se va face prin intermediul instanței judecătorești, ar constitui un abuz și favorizare a unor agenți economici. Or, cum am indicat mai sus, dreptul titularului unui brevet de a dispune liber de patrimoniul său nu poate fi îngădit de nimeni. Această prevedere poate fi justificată doar dacă remedierea unei practici anticoncurențiale se face de către stat și în interesul public general necomercial.
3. Acordarea licenței obligatorii de către instanțele judecătorești și ministerele de profil (art.28 alin.(2)) vine în contradicție cu prevederile art.46 din Constituția RM și Legii nr.488/1999. Considerăm că este oportun corelarea art.28 alin.(2) cu prevederile Legii nr.488/1999.
4. Întru evitarea interpretării abuzive a prevederilor art.28¹ alin.(2) urmează de a fi definite noțiunile de „*modalități comerciale rezonabile*” și „*termen rezonabil*”.
5. Revizuirea prevederilor art. 28² întrucât acestea vin în contradicție cu prevederile Legii nr.488/1999.
6. Revizuirea prevederilor art. 28³ întrucât exproprierea titularului unui brevet ca modalitate de sancțiune, acoperire a pierderilor economice în favoarea uni terț, chiar și dacă aceasta se va face prin intermediul instanței judecătorești, ar constitui un abuz și favorizare a unor agenți economici. Or, cum am indicat mai sus, dreptul titularului unui brevet de a dispune liber de patrimoniul său nu poate fi îngădit de nimeni. Această prevedere poate fi justificată doar dacă remedierea unei practici anticoncurențiale se face de către stat și în interesul public general necomercial.
7. Modalitatea acordării licenței obligatorii în domeniul tehnologiei semiconductoarelor, brevetelor și brevetelor soiurilor de plante dependente (art.28⁴) nu se regăsește în prevederile art.28 al proiectului. Este necesar corelarea prevederilor proiectului.
8. Prevederile art.29 urmează a fi revăzute, ori lipsa termenilor clare de acordare a licențelor obligatorii (ex. pe perioada stării de urgență) constituie un abuz și o expropriere contrară prevederilor art.46 din Constituția RM.

Concluzii

Cu titlu de concluzii reținem următoarele:

- Proiectul legii își propune să precizeze și să perfecționeze cadrul normativ al proprietății intelectuale, în special pe partea ce ține de acordarea licențelor obligatorii;
- Argumentele invocate în nota informativă sunt insuficiente, nefiind întemeiate pe cercetări profunde a domeniului, nu se operează cu date și informații care să arate asupra necesității modificărilor propuse;
- Analiza proiectului legii prin prisma prevederilor imperative ale Legii nr.100/2017 privind actele normative, denotă nerespectarea de către autorul proiectului a procesului de legiferare, în special a prevederilor art. 3, art.5, art.54 etc. din Legea nr.100/2017;
- Pornind de la constatările Curții Constituționale, reținute constant în Hotărârile sale, subliniem că autorul a ignorat principiile generale cu privire la proprietate.